

PRZEDMOWA

Bibliografia ta jest próbą podsumowania dorobku piśmienniczego ok. 7000 pracowników Politechniki Warszawskiej, zatrudnionych w niej krócej lub dłużej w ciągu pierwszych pięćdziesięciu lat jej istnienia. Nie uwzględniono w niej jednak pracowników Szkoły Inżynierskiej im. Wawelberga i Rotwanda oraz ludzi zatrudnionych w Politechnice na pracach zleconych.

Zadaniem pracy było zebranie i zarejestrowanie książek i skryptów rozproszonych po bibliotekach i zbiorach prywatnych, niekiedy zaś już nie istniejących w ogóle, o których, przy żmudnych poszukiwaniach, można zaczerpnąć informacji jedynie z bibliografii ogólnych. Zestaw, obejmujący zarówno pozycje mające jeszcze praktyczne walory naukowe, jak też takie, których znaczenie wyrugowały nowsze prace badawcze, ale które w swoim czasie stanowiły nowatorskie osiągnięcia wyznaczające dalszy rozwój polskiej techniki, jest ciekawym i ważkim dokumentem.

Praca zawiera 1335 nazwisk autorów, 4946 tytułów wydawnictw zwartych, które udało się zarejestrować, określając ogrom dorobku ludzi związanych z Politechniką, dorobku, który wyznacza razem osiągnięcia naukowe, popularyzatorskie i społeczne samej uczelni.

Wśród zgromadzonych tu publikacji wyróżnić można kilka grup tematyczno-formalnych. Są tu publikacje informujące o pracach badawczych i podsumowujące je, skrypty dla studentów i podręczniki dla średnich szkół zawodowych i ogólnokształcących oraz szkół podstawowych, książki popularne przeznaczone dla szerokiego kręgu odbiorców, są wreszcie pozycje świadczące o intensywnej działalności pracowników Politechniki na arenie politycznej i społecznej. Nie brak nawet wydawnictw beletrystycznych i poetyckich, dokumentujących humanistyczne zainteresowania polskich techników.

Bibliografia stanowić może warsztat dla historyków nauki i techniki, a szczególnie dla zainteresowanych historią Politechniki Warszawskiej. Powinna ona w dużej mierze zaoszczędzić kłopotliwych poszukiwań bibliograficznych, niezbędnych przy podejmowaniu jakiegokolwiek opracowania. Zestawienie uwypukla tematy-

kę zainteresowań poszczególnych osób, daje obraz ich działalności i ukazuje chronologiczne narastanie dorobku piśmienniczego, a zatem dorobku naukowego w ogóle, a dzięki rejestracji wszystkich wydań pozwala wstępnie zorientować się w popularności i recepcji poszczególnych prac. Wydaje się, że poza historykami nauki i techniki, bibliografia zaciekawi także pracowników uczelni, a także ludzi interesujących się losami i dorobkiem Politechniki Warszawskiej.

Ze względu na ograniczoną objętość bibliografii pominięto w niej - niejednokrotnie cenniejsze od publikacji książkowych - artykuły, odbliski, prace zbiorowe /opracowane przez więcej niż trzech autorów/ i ich części, patenty, normy, wynalazki, a także działalność redakcyjną. Uwzględniono natomiast części prac zbiorowych stanowiące odrębne tomy i napisane przez jednego, dwóch lub trzech autorów. Z wydawnictw ciągłych uwzględniono tylko pozycje zawierające wyłącznie jedną obszerną pracę, a więc zbliżone charakterem do druków zwartych. Wydawnictwa książkowe zarejestrowano w całości bez względu na ich objętość i formę wydania. Są więc reprezentowane nawet druki kilkustronicowe i powielane.

W bibliografii przy nazwisku autora podano daty określające okres jego pracy w Politechnice Warszawskiej /po rok szkolny 1964/5/, stanowiska, które w tym okresie zajmował, nazwy katedr i wydziałów, w których pracował. Jednak bibliografia nie ogranicza się do wykazania dzieł ogłoszonych w okresie pracy autora w Politechnice; uwzględnia wszystkie jego publikacje wydane do końca roku 1965. W związku z tym trudne jest ścisłe określenie początkowej granicy chronologicznego zasięgu bibliografii. Najstarsze druki zarejestrowane w niej pochodzą z drugiej połowy XIX w. Natomiast drugi biegun czasowy, na którym zakończono gromadzenie materiałów, jest wyraźny - wyznacza go koniec roku 1965.

Przy zbieraniu danych bibliograficznych korzystano z polskich i obcych bibliografii ogólnych i specjalnych /technicznych i osobowych profesorów Politechniki/, z katalogów Biblioteki Narodowej, Biblioteki Politechniki Warszawskiej i Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego oraz z kartotek Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej, a także z ankiet rozesłanych do poszczególnych katedr Politechniki Warszawskiej. Szczególnie pomocne w tym względzie okazały się jubileuszowe wydawnictwa Politechniki: Politechnika Warszawska 1915-1925 /Warszawa 1925/, Dziesięciolecie Politechniki Warszawskiej w Polsce Ludowej 1945-1955 /Warszawa 1956/, Politechnika Warszawska 1915-1965 /Warszawa 1965/, Warszawska Szkoła Architektury 1915-1965. 50-lecie Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej /Warszawa 1967/, 50 lat Wydziałów Inżynierii Budowlanej, Inżynierii Sanitarnej i Wodnej, Komunikacji, Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej 1915-1965 /Warszawa 1965/, 50 lat Wy-

działów Mechanicznych Politechniki Warszawskiej 1915-1965./Warszawa 1968/ oraz programy i składy osobowe Politechniki. Niestety, nie wszystkie zarejestrowane tą drogą opisy udało się skonfrontować z książkami, by ustalić dokładne dane bibliograficzne. Opisy niepewne i niepełne, których nie można było wykonać z autopsji lub z zaskługującej na zaufanie bibliografii, zaznaczono gwiazdką.

W opisie przyjęto zasady określone przez normy bibliograficzne, ograniczając się jednak do uwzględnienia elementów najistotniejszych, wystarczających do zidentyfikowania druku. Ponieważ wszystkie tytuły książek poszczególnych autorów zgromadzone są pod ich nazwiskami wysuniętymi na czoło i traktowanymi jako hasło zbiorcze, nie powtarza się ich przy każdym opisie. Jedynie, gdy występują współautorzy dzieła, uwzględnia się ich nazwiska w kolejności umieszczonej na druku przy jednoczesnym zastępowaniu nazwiska występującego w hasle podkresłą kreską. W dalszym ciągu opis cytuje kolejno: tytuł i podtytuł dzieła, tomy i ich tytuły, miejsce i rok wydania, skrót nazwy wydawcy, format, liczbę stron, instytucję sprawczą i nazwę serii. W opisie pominięto nazwiska redaktorów, przedmówców, opracowujących i ilustratorów. Uwzględniono ich wyjątkowo tylko wówczas, gdy wnieśli do dzieła widomy wkład pracy, np. przy wydaniu w kilka lat po śmierci autora książki opracowanej na nowo. Przy opisie druków rosyjskich użyto transliteracji. Wszystkie dane czerpane z książki, bez względu na to czy pochodzą z karty tytułowej, czy też spoza niej, pisane są bez nawiasów. Uwzględniono jedynie nawias okrągły znajdujący się w tytule lub podtytule pracy w zmienionej postaci. Nawiasy kwadratowe zastosowano do oznaczenia elementów nie podanych w książce. Dotyczą one głównie miejsca i roku wydania. Podwójne daty wydania, bądź podwójni wydawcy oznaczają, że poszczególne części dzieła ukazywały się w innych latach i firmach wydawniczych.

Każdy opisany w bibliografii tytuł stanowi odrębną pozycję zaopatrzoną kolejnym numerem. Za podstawę starano się brać pierwsze wydanie druku. Gdy było to niemożliwe, uwzględniano najwcześniejsze spośród znalezionych, zaznaczając ich kolejność. Wydania następne rejestrowane są bezpośrednio po pierwszym w obrębie tej samej pozycji, a przy ich opisie uwzględniono tylko numer kolejny wydania oraz te elementy, które uległy zmianie w stosunku do edycji poprzedniej. Kwestia ta nastroczała sporo trudności, gdyż niektórych wydań nie udało się odnaleźć, a ponadto w ich znakowaniu panowała duża dowolność czy nawet chaos. Wszelkie wykryte pomyłki wydawców zasygnalizowano odpowiednimi adnotacjami.

Jeżeli pracownik Politechniki był współautorem książki, która została opisana w innym miejscu bibliografii, pod jego hasłem umieszczono jedynie odsyłacz kierujący do pełnego opisu, a składający się z tytułu dzieła, miejsca i roku wydania, formu-

ły "zob. poz." oraz numeru. Odsyłacze otrzymali jedynie współautorzy będący pracownikami Politechniki. Zastosowano też odsyłacze ogólne od drugiego członu podwójnych nazwisk. Hasła autorskie ułożono alfabetycznie, natomiast poszczególne opisy dzieł tego samego autora zarejestrowano według chronologii ich pierwszych wydań. Główny zrab bibliograficzny uzupełnia wykaz skrótów wydawców podający ich pełne nazwy oraz skrótów nazw wydziałów.